

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nizký a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: **občanské sdružení Vlastenecký poutník**, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®. Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; ypoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Andrle. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS* Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

„Proste, a bude vám dáno; hledejte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevřeno.“

Výše uvedená slova evangelia, jakoby se nehodila ke dni, který máme v kalendáři označen jako DEN VÍTĚZSTVÍ. Leč při troše uvažování i v kontextu historických souvislostí přijdeme na to, že jsou to slova přiměřená

Laskavý čtenář promine náhlý přechod ke zdánlivě lehčímu tématu, jímž je počasí. Za několik dnů přijdou ledoví muži Pankrác (12. 5.), Servác (13. 5.) a Bonifác (14. 5.), Ve starých dobových ročenkách a kalendářích pak najdeme též mnohá jiná označení, jako například mokří muži, velcí ledoví muži, ledoví bratři, ledoví svatí, ledáci, zmrzlíci, tři studení apod. Poměrně málo známé je to, že den před jejich příchodem, tedy 11. května má svátek sv. Mamert (Mamertus). Naši předkové

říkávali "Děšť na svatého Mamerta přináší soužení, neboť v něm nic dobrého není." Ale také další nepříjemné "O svatém Mamertu, zima je po čmertu". Čmert? Ano d'ábel a čert jsou tabuizovaná slova a bylo, je třeba nahrazovat jinými výrazy, takže se používaly názvy jako rohatý, čerchmant, čechman, čerchan, čermák, černast, červ, červivec, **čmert**, jalbl, nedobry, d'as či černý.

Svatý Mamert (na obrázku vlevo) pocházel z Vienne v Galii, kde byl později známým biskupem. Narodil se kolem roku 400 a zemřel pravděpodobně v roce 475. Někdy v roce 469 ve městě Vienne vypukl požár. Věřící, kteří se zrovna v tu dobu účastnili slavnosti Vzkříšení, houfně opustili kostel a spěchali zachraňovat své majetky. A traduje se, že Mamert zůstal v kostele a s pozdviženýma rukama prosil Boha o pomoc. Při modlitbě mu tekly slzy. Hned poté se snesl na město déšť a nebezpečí požáru bylo odvráceno. Věřící se vrátili do kostela a velikonoční bohoslužba

tak mohla pokračovat. V jejím závěru jim Mamert připomenul ona slova evangelia (O vyslyšení proseb). *Proste, a bude vám dáno; hleďte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevřeno.*" (Mt 7,7)

Později zavedl biskup Mamert v upomínku na tuto příhodu, kající průvody se zvláštní pobožností, které se rozšířily do celé Evropy. **Ještě počátkem minulého století se v Čechách, na**

Moravě a ve Slezsku konaly tzv. Křížové dny. Lidé chodili procesím k Božím mukám v polích a modlili se za hojnost úrody a odvrácení záplav či jiných pohrom. **Dnes se nemodlíme a spoléháme na dotace.** Otázkou je, zda by nám občas neslušelo více pokory a konec konců také promyšlené *bušení na vrata*, které má na mysli i uvedená část evangelia.

Jinak oni tři zmrzlíci představují pro vegetaci zlé muže. Při jasných a prochlazených nocích ohrožují ledoví bratři zelenou vegetaci. Ovšem po Serváci s mrazy veta. Květnové mrazíky souvisejí pravděpodobně s táním polárních ledovců, severní Atlantik je plný ledových ker, které ochlazují vodu i vzduch a dochází k zesílené atmosférické cirkulaci. O teplo potřebné k tání ledovců my ve vnitrozemí přicházíme. Ale jen mezi námi: květnové mrazíky přicházejí asi tak jednou za čtyři roky.

A málo se ví, že v závěru května přicházejí malí ledoví muži sv. Urban., sv. Filip a sv. Beda (25-27. května), avšak poklesy teplot jsou mírné. Však znáte to „*studený máj, ve stodole ráj*“, nebo „*je-li květen prostuzený, bude roček vydařený*“.

A tak ještě ke jménům světců. **Svatý Pankrác** (*290) pocházel z Malé Asie a se strýcem přesídlil do Říma (vlevo). To bylo v době, kdy císař

Dioklecian pronásledoval křesťany a čtrnáctiletý Pankrác se ke svému křesťanství veřejně přiznal. Byl uvězněn a odmítl zradit svoji víru, takže byl 12. května 304 popraven.

Svatý Servác (vlevo) byl v roce 340 biskupem v Maastrichtu (Belgie) a zemřel 13. května 384 na zimnici. Byl velkým bojovníkem proti arianismu (bludné učení neuznávající božství Ježíše Krista, které bylo odsouzeno církví již v první polovině 4. století; pouze i některých germánských kmenů se udrželo až do století sedmého). Jako svého ochránce ho berou zámečníci a stolaři, lidé se k němu modlí, když je sužuje revmatismus, bolesti nohou a horečka. Také je vzýván, aby ochránil před škodami od mrazu, který přichází nikým nezván ani nevolán. V Maastrichtu se na světcovu počest v současné době každých 7 let koná velká posvátná pouť.

Svatý Bonifác (vpravo) byl rodákem římským.

Nesouhlasil s krutým pronásledováním křesťanů a pod dojmem tohoto se veřejně přihlásil k víře. Ve vězení byl krutě mučen a posléze hozen do vařící smůly. Pohřben byl okolo roku 306.

Jestliže si připomínáme tyto patrony v souvislosti s lidovými pranostikami, měli bychom si uvědomit, že naši předkové je chápali také jako vzory příkladných životů. I oni „*tloukli, a bylo jim otevřeno*“.

A jak jste na tom Vy?

(le)

JOSEF RESSEL BYL PŘEDEVŠÍM EVROPAN A LESNÍK

Petr Andrlé

Asi nebude moc těch, kteří si vzpomenou, že letos 29. června připadne 220 let od narození skvělého až vynikajícího lesního technika a geniálního vynálezce Josefa Ressela. Kdysi dávno nám v základní škole vtloukali do hlav, že Josef Ressel (ale také Joseph Ludwig Franz Ressel) byl zneuznaným vynálezcem lodního šroubu, kteréžto prvenství mu nechtěly rakouské úřady přiznat - protože byl Čech. Podobné nesmysly bohužel kolují hojně v krajinách českých, moravských i slezských, jakkoli by bylo daleko lepší podat život Resselův v celé jeho podivuhodné šíři, když národnost a řeč obcovací či mateřská, neměly nic společného s poněkud nešťastnou záležitostí kolem šroubu lodního. Navíc tento muž vynikal v tolika oborech natolik, že historie s lodním šroubem není až tak podstatná. Schválně zapátrejte v paměti, co všechno o něm víte.

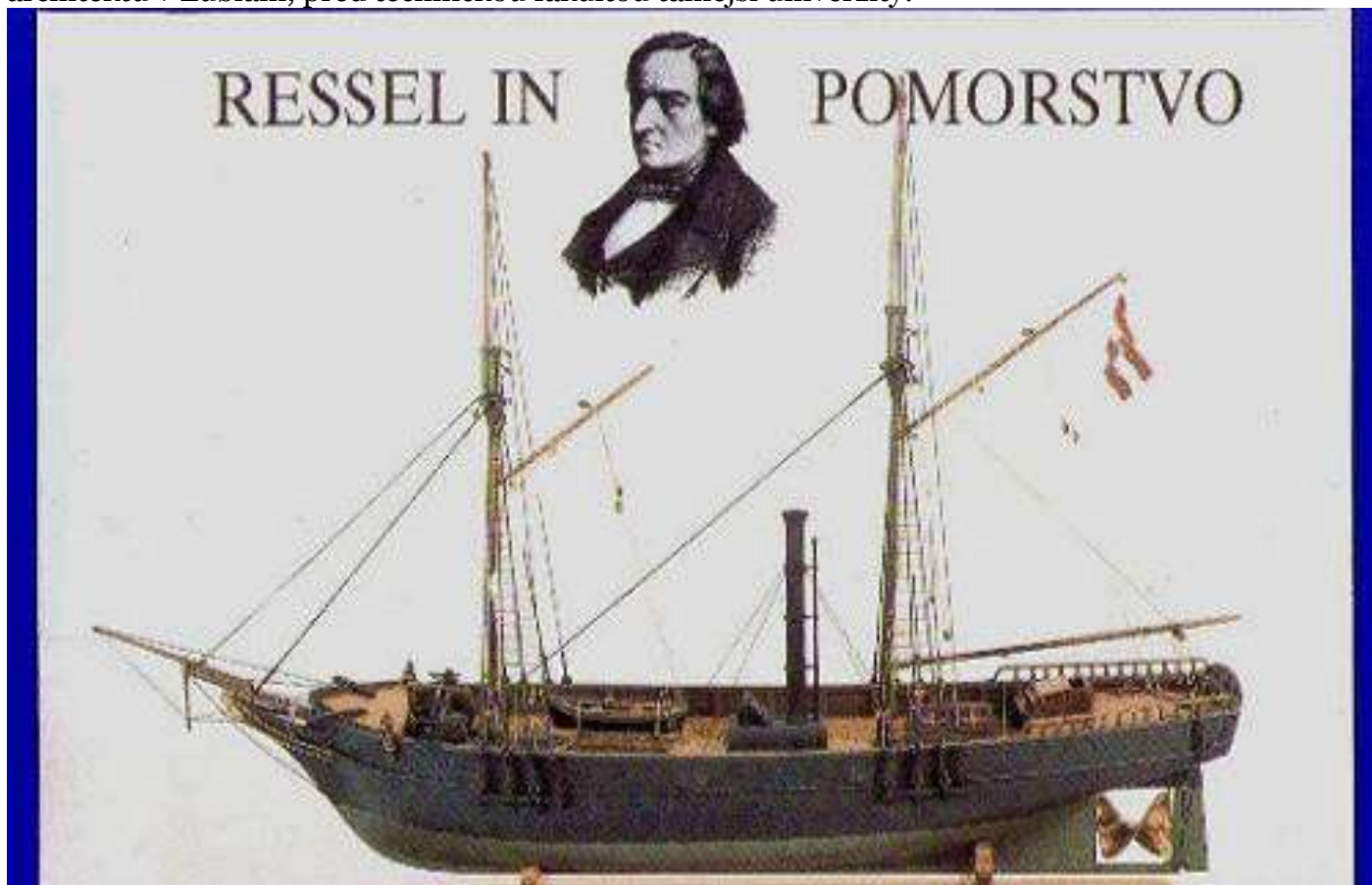

Josef Ressel se narodil 29. června 1793 ve východočeské Chrudimi a tímto aktem je nesporně českým rodákem a není třeba jeho životopis vylepšovat tvrzením, že otec Anton Hermann Ignat Ressel byl sice český Němec (mimochodem vynikající houslista), leč maminka Anna Marie Konvičková byla Češka (některé prameny uvádějí její cikánský původ, což není nic proti něčemu). A protože maminka neuměla moc německy, mluvilo se prý u Resselů výhradně česky. Jakoby to mělo na něco vliv. Ono se to tehdy takto nerozlišovalo. My pokládáme Josefa Ressela za našeho rodáka, který se naučil číst a psát v rodném městě. Proto také máme v Chrudimi již od roku 1863 Gymnázium Josefa Ressela. A od roku 1924 stojí zde na Resselově náměstí jeho socha.

Jak vidno z obrázku nahoře, Rakušané si ho dali v roce 1965 na bankovku 500 rakouských šilinků. Proč ne, je to čest. Pochopitelně, že Ressela také považují tak trochu za svého. Rodiče ho poslali k příbuzným v Linci, kde absolvoval v letech 1806 - 1809 studia gymnaziální. Poté na radu své kmotry paní Kateřiny ze Šulců studoval v Budějovicích dělostřeleckou školu, avšak pro vojenskou kariéru neměl ani fyzické předpoklady. Začal studovat na univerzitě ve Vídni a zde již v roce 1812 nakreslil plán, jak by se dalo využít šroubu k pohonu lodí a balonů. V té době však ho nemohli

rodiče z finančních důvodů podporovat na studiích, proto se rozhodl pořádat o stipendium na studium lesnické akademie v rakouském Mariabrunnu. To ovšem neobdržel, ale zasáhla náhoda. Jeho přítel a krajan Jelínek, komorník císaře Františka I., ukázal císaři Resselovu miniaturu, znázorňující bitvu u Lipska z roku 1813, při níž se tehdejší císař vyznamenal (Ressel by mimo jiné velice zdatný kreslíř). A přimluvil se natolik, že mu císař udělil ze svých prostředků stipendium a tak Josef Ressel vystudoval v letech 1814-1817 lesnickou akademii. Po jejím absolvování byl jmenován lesním v Platteriachu v Dolní Krajině. V roce 1821 se stal lesmistrem v Terstu.

Proto ho za svého také považují Slovinci. Navíc se 30. října 1821 oženil s osmnáctiletou Chorvatkou Jakobínou von Orebich, původem z Bakru. Měli spolu tři děti a v roce 1926 jeho první žena zemřela. V roce 1830 se oženil znovu se Slovinkou Terezií Kasteličovou, s níž měl sedm dětí. Jako lesník byl vynikajícím organizátorem. Zasloužil se o zalesňování a o zachování vzácných krasových lesů v místě svého působení v západním Slovinsku. Napsal zde také vynikající dílo Dějiny přímořských lesů. Proto také mu dávno po jeho smrti byl odhalen pomník v místě jeho úmrtí - v Lublani. Stalo se tak 21. 11. 1937 především zásluhou Sdružení jihoslovanských inženýrů a architektů v Lublani, před technickou fakultou tamější univerzity.

V Terstu si také ověřoval své experimenty s lodním šroubem, k čemuž ho původně inspirovaly kresby Leonarda da Vinci (Archimédův šroub). Dohodl se v roce 1829 s obchodníkem Ottaviem Fontanou a s dalšími partnery, že zaplatí stavbu lodi, na níž se lodní šroub vyzkouší. Jen důvěřivost Resslova byla příčinou toho, že další podnikavci jeho nápad okopírovali. Přesto 4. srpna 1829 vyplul 21 m dlouhý parník Civetta, poháněný Resselovým šroubem z terstského přístavu na moře a plavba byla velice úspěšná. Dosáhl rychlosti 6 uzlů. Resselův šroub poháněl dvouválcový vahadlový parní stroj, leč poté, co prasklo měděné potrubí, policie další zkoušky zakázala. Josef Ressel měl svůj šroub patentován od roku 1827 ovšem pouze na dva roky. Ottavia Fontana později bohužel nezaplatil příslušný poplatek, a tak v roce 1831 byl zrušen i Resselův patent. Přitom Ressel na rozdíl od desítek svých předchůdců dokázal stanovit jeho správný tvar a velikost a vymyslet i jeho nejvhodnější umístění na lodi. Byl opravdu první. Bohužel přířčení prvenství se už nedožil. Teprve v roce 1866, devět let po jeho smrti, mu vynález lodního šroubu oficiálně přiznala americká akademie věd ve Washingtonu.

Josef Ressel byl nejen vynikající lesník, ale všestranně nadaný vynálezce. Z jeho tvůrčí dílny vyšla buzola, pneumatická potrubní doprava, kuličkové ložisko bez mazání, šroubový lis na víno, zařízení pro parní vyluhování barviv, optický polní telegraf, třaskavý granát, válcový mlýn, silniční parní vůz, dělový vozík, vylepšený pluh na orání, větrný mlýn se svislými hřídeli, přístroj ke zjišťování jakosti dřeva, přípravek na konzervaci dřeva, nový způsob vyluhování dříví, návrh mechanismu divadelního jeviště, způsob získávání kuchyňské soli odpařováním, přenosný mandl na prádlo, kapalinový kompas, nový způsob výroby mýdla, moderní pokojový korzet, parní mlýn na mletí obilí, hydraulický parní stroj s použitím vody a rtuti, silniční lokomotivu s parním pohonem, mechanismus k pohonu parních lodí podle principu rybího ocasu a desítky a desítky dalších vynálezů či zlepšení. Je s podivem kolik toho lze dokázat za jeden lidský život.

Vynikající jsou i jeho písemné práce. Patří mezi ně například plán úpravy Nilu a zavlažování Egypta, návrh na úpravu přístavu v Terstu, návrh na používání železa při stavbě lodí, mostů apod., návrh na úpravu terstského přístavu, splavnění Neretvy, napsal také nevydanou učebnici Nautická geometrie. Napsal dokonce i spisek o plachosti koní a prostředku, jak tomuto jevu zamezit, také zpracoval finanční plán na umoření státního dluhu.

Na služební cestě umírá na malárii, kterou dostal v močálovitých lesích okolo Lublaně. Ve věku 65 let v noci z 9. na 10. říjen 1857 naposledy vydechl v Lublaňském hostinci; na rubu lékařského

předpisu napsal odkaz pro své děti, aby nepřestaly hájit jeho prvenství na vynález lodního šroubu. Je pochován v Lublani na hřbitově u sv. Křištofa.

Prožil velice tvořivý život a setkal se s mnohými nepochopeními. To je úděl géníů, kteří vždy předbíhají svoji dobu. Jakkoli o jeho prvenství v praktickém využití lodního šroubu nejsou žádné spory, historie prokázala, že jeho myslitelský záběr byl neuvěřitelně širší, než je veřejně známo. A jestli českého rodáka z Chrudimi považují za svého i Rakušané či Slovinci, jde o jednoznačný důkaz toho, že úžasně předběhl svoji dobu.

I dnes po 220 letech od jeho narození bychom mohli napravit mnohé. Více o něm a lidech podobného ražení vyprávět těm, kteří si jeho osud a práci spojují pouze s lodním šroubem. Josef Ressel byl o mnoho dál a o mnoho výš. Podobně jako mnoho významných osobností osmnáctého a devatenáctého století, u nichž bohužel nejprve zkoumáme, jestli se u nich doma mluvilo česky nebo německy. U Palackých například se mluvilo také česky. Avšak pouze se služkou. Josef Ressel by se našim starostem vysmál.

Výuka češtiny v rakouské monarchii od poloviny 18. do poloviny 19. století

Přestože se v poslední době již neoznačuje doba pobělohorská jako období úplného úpadku gramatické stavby českého jazyka, ale spíše jeho obsahové stránky, zůstává faktem, že se jedná o období, kdy byla zúžena sociální základna uživatelů českého jazyka a mluvilo jím jen venkovské obyvatelstvo a nižší městské vrstvy. Při vytváření novodobého českého národa hrál jazyk, jako skoro jediný projev existence českého národa, rozhodující úlohu. Učili se tedy vůbec v 18. a 19. století Nečeši česky? Již název nám napovídá kladnou odpověď.

Jakou k tomu měli motivaci? Před obdobím českého národního hnutí měla v mnohonárodnostní rakouské monarchii (slovanskými jazyky mluvila většina obyvatel) znalost jednoho slovanského jazyka praktický význam v oblasti vojenské, hospodářské a posléze i politické. Důstojníci veleli svým slovanským podřízeným, úředníci museli být schopni překládat a vykládat vládní nařízení. **Již Marie Terezie rozhodla roku 1747 o tom, že se může čeština vyučovat na pražské univerzitě, o čtyři roky později začíná výuka češtiny na Vojenské akademii ve Vídeňském Novém Městě a roku 1773 na Tereziánské rytířské akademii ve Vídni.** S hlavním městem monarchie jsou spojeny i další instituce, kde se s naším jazykem mohli studenti seznámit.

Od roku 1785 se zde čeština vyučovala na inženýrské a ženijní akademii a od roku 1775 fungovala stolice českého jazyka na vídeňské univerzitě (později – roku 1791 – byla zřízena i na pražské univerzitě).

O organizaci výuky na Vojenské akademii ve Vídeňském Novém Městě nám podává zprávu zdejší profesor T. Burian. Akademii založila Marie Terezie roku 1751 pro dvě stě nadaných mladíků z chudých rodin (studium platil stát). Po více než dvaceti letech se akademie rozšiřuje, mění se její název na Tereziánská vojenská akademie a navštěvuje ji čtyři sta chovanců rozdělených do deseti tříd. Počet míst je přesně rozdělen mezi všechny oblasti monarchie. Za Josefa II. nalezneme v pramenech akademii pod jménem Císařsko-královský vojenský kadetní dům, pak se vrací původní název. **Její zakladatelka nařídila od začátku vyučování češtiny. Je zajímavé, že např. o maďarštině se ani nezmínila. V učebním plánu dále následují latina a francouzština. Chovanci museli každý týden při jídle mluvit jedním jazykem, který se učili.** Dochovaly se instrukce pro učitele, že se mají při výkladu české gramatiky odvolávat na latinu a klást důraz na překlady. Čeština se zprvu učila v 3 - 6 třídě jednu hodinu denně, dva učitelé používali Pohlovu mluvnici a za neznalost mohli trestat klečením nebo zákazem jednoho až dvou jídel.

Od roku 1779 stál v čele akademie propagátor české kultury hrabě František Kinský, výuka byla prodloužena až do 8. třídy a pro Čechy, „aby svoji rodnou řeč nezapomněli“, byly zřízeny hodiny tzv. „předmluvčí“, kde se vyučovalo podle Komenského Světa v obrazech. Přesto na konci století úroveň výuky upadá a roku 1806 je podle nového studijního plánu nahrazena čeština polštinou. Hr. Kinský o češtinu marně bojoval, neuspěly ani argumenty, že v té době zde studovalo sedmdesát pět Čechů, třicet tři Moravanů a jen dvacet osm Haličanů. Čeština se vrací až roku 1824 a vyučuje se podle mluvnice Nejedlého, od roku 1839 podle mluvnice Burianovy, doplněné Thámovým slovníkem. Počet hodin se pohybuje mezi šesti až devíti týdně.

Je nutné si uvědomit, že se jednalo o období generace prvních obrozenců, kteří ještě většinou nevěřili v budoucnost češtiny jako literárního jazyka, a tato jednotlivá místa výuky byla spíše výjimkou. Teprve pro jejich nástupce není český jazyk jen předmětem filologických studií, ale vidí jeho reálnou a naléhavou společenskou potřebu jako důkaz národnostního zrovnoprávnění. Narůstající sebevědomí bylo podpořeno ideou, že lidé hovořící slovanskými jazyky jsou vlastně jedním národem rozděleným do jednotlivých větví s jejich nářečními. Uvažovalo se o vypracování společného pravopisu pro všechny rakouské Slované. Germanizační politika odstranila roku 1780 češtinu z gymnázií a snaha navrátit ji sem roku 1816 neuspěla.

Stalo se tak na krátký čas až po roce 1848. **V tzv. utrakvistických místech měl ale povinnost ovládat češtinu každý úředník. Na přelomu 18. a 19. století se rozšířilo také soukromé vyučování češtiny. Vlastenecká literatura nadále propagovala tezi (poprvé se s ní setkáváme již v barokních mluvnicích), že ten, kdo umí česky, se dorozumí se všemi Slováky.**

Produkce mluvnic a učebnic češtiny byla ale již tehdy rozsáhlá. Bylo by správné odlišovat normativní mluvnice a učebnice českého jazyka jako jazyka cizího, přesto není toto rozlišení někdy do důsledků možné. Mluvnice se totiž často užívá jako učebnice, a proto mají i částečně učebnicový ráz. Naopak struktura mluvnic zřetelně proniká do učebnic. Ke gramatikám, které vyšly před Dobrovského mluvnici, patří: J. V. Pohl: *Grammatica linguae bohemicae oder die böhmische Sprachkunst* (Gramatika českého jazyka čili Umění českého jazyka), Praha 1756, 1764; F. J. Tomsa: *Böhmische Sprachlehre* (Česká mluvnice), Praha 1782; F. M. Pelc: *Grundsätze der böhmischen Grammatik* (Základy české mluvnice), Praha 1795; J. Nejedlý: *Böhmische Grammatik* (Česká gramatika), Praha 1804, k tomu *Praktischer Teil enthaltend verschiedene Aufgaben über die Redeteile, böhmisch-deutsche Gespräche, eine böhmische Chrestomatie und die böhmische Literatur* (Praktický díl obsahující různé úkoly k cvičení v částech jazyka, česko-německé rozhovory, českou chrestomatii a českou literaturu), 1805.

Největší význam však měla bezesporu mluvnice Josefa Dobrovského, která dala systémový základ všem dalším: *Ausführliches Lehrgebäude der böhmischen Sprache* (Podrobná mluvnice českého jazyka), vyšla poprvé v roce 1809 v Praze. Navazuje na Tomsovu a Pelcovu gramatiku, ale jako první podává systematicky utříděný obraz gramatické struktury češtiny, prohloubené poučení o kmenosloví, objasnění systému české deklinace a konjugace a přispívá tím k normalizaci spisovných tvarů. Všímá si základů syntaxe a úvahy o psaní *y* a *i* po *c*, *z* a *s* se staly základem pro analogickou pravopisnou úpravu. Dobrovského výkladový systém přejímají všechny následující mluvnice. Pokud naše časové období ohraničíme polovinou 19. století, tak jej z gramatik zakončuje *Česká mluvnice nově vzdělaná*, Praha 1850, od J. S. Tomíčka. Seznam učebnic by byl mnohem rozsáhlejší, uvádím proto jen některé.

J. Nejedlý je autorem *Praktische böhmische Grammatik für Deutsche* (Praktická česká gramatika pro Němce), Praha 1809. Řadu učebnic (celkem 9) a příruček sepsal K. H. Thám. Jmenujme z nich některé, jako např. *Lehrbuch für Anfänger in der böhmischen Sprache in grammatischen und syntaktischen Übungen* s podtitulem *nebst den beliebten Landischen Gesprächen in böhmischer Sprache* (Učebnice českého jazyka pro začátečníky s gramatickými a syntaktickými cvičeními, včetně oblíbených rozhovorů z venkova), Praha 1817; *Leichte und gründliche Methode in kurzer Zeit acht böhmisch auszusprechen, zu lesen und zu schreiben, für Deutsche zweckmässig eingerichtet* (Lehká a účelná metoda, jak v krátké době správně česky vyslovovat, číst a psát vytvořená vhodně pro Němce), Praha 1800; *Kurzgefaßte böhmische Sprachlehre nebst böhmisch-deutsch- und französischen Gesprächen und Auszügen aus den besten böhmischen Schriften* (Stručná učebnice češtiny s českými, německými a francouzskými hovory a výňatky z nejlepších českých spisů), Praha 1785, nebo popularizační příručka *Kunst in drei Monaten Böhmisch lesen, verstehen, schreiben und sprechen zu lernen* (Umění naučit se za tři měsíce česky číst, rozumět, psát a mluvit), Praha 1815. Mezi příručky s přehledem české deklinace a konjugace patří např.

Übersicht der böhmischen Declination und Konjugationen (Přehled české deklinace a konjugace), Brno 1829, autora F. D. Trnky.

Profesor češtiny na vojenské akademii ve Vídeňském Novém Městě T. Burian je autorem *Ausführliches theoretisch-praktisches Lehrbuch der böhmischen Sprache* (Podrobná teoreticko-praktická učebnice českého jazyka), Praha 1839. J. Malý vydal *Praktische českische Sprachlehre für Deutsche* (Praktická česká mluvnice pro Němce), Praha 1851. Vycházely dokonce učebnice pro samouky, jako *Kurzgefasstes Lehrbuch der böhmischen Sprache und Rechtschreibung* [95] *zum Selbstunterricht für Deutsche* (Stručná učebnice českého jazyka a pravopisu pro samouky), Praha 1844, plzeňského učitele J. N. Sýkory, nebo *Kurzgefasste Grammatik der böhmischen Sprache zum Selbstunterricht mit beständiger Rücksicht auf die deutsche Sprache* (Stručná gramatika českého jazyka pro samouky se stálým ohledem na jazyk německý), Praha 1838, od profesora pražské univerzity R. Vaňka a J. Franty Šumavského. V učebnicích lze vysledovat dvě tendence. Jednak sklon k určitému archaizování, takže se stávalo, že předkládanou češtinou vlastně již nikdo nemluvil, na druhé straně tendenci k zavádění nevžitých neologismů a nářečních prvků. To se projevovalo především u nadšených buditelů, jako např. u K. Kysely v příručce *Nejnovější mluvnice česká*, Praha 1830.

Jak bylo v takové učebnici z počátku 19. století učivo uspořádáno? Podívejme se např. na výše jmenované učebnice pro budoucí důstojníky od Jana Nejedlého a Thomase Buriana.

Nejedlý začíná svou učebnici podrobným popisem české výslovnosti a výkladem české ortografie. Dále dělí substantiva do tří rodů, maskulina rozděluje na životná a neživotná a uvádí přehled jejich deklinace v nám známém pořadí pádů, se vzory holub, dub, muž, meč pro mužský rod, kost, ryba, duše, konev pro ženský rod a tele, pole, slovo, psanje pro rod střední. Za každým vzorem následuje jako cvičení dlouhý překlad z němčiny do češtiny. Přehled deklinace adjektiv ukazuje autor na vzorech slabý, -á, -é, dnešný a Petrův a zakončuje jej stupňováním. Následují číslovky, zájmena, vše řazené spíše jako v mluvnici a zakončené německo-českým překladem. Slovesa jsou rozdělena do čtyř oddílů – verba singularia, durativa, iterativa a frekventativa a uvádějí se tři skupiny podle koncovek 1. osoby sg. -u(i), -ám, -ím. Po výčtu příslovcí, předložek a citoslovcí zde nalezneme úvod do syntaxe s příklady na použití pádů a krátké pojednání o prozodii. Učebnici uzavírají krátké české články, rozhovory a přísloví doplněné překladem do němčiny. Je zřejmé, že se v podstatě svou stavbou neliší od mluvnice. Burianova učebnice vypadá takto:

Po úvodní kapitole o výslovnosti následuje pojednání o způsobu dělení českých substantiv do tří rodů, kapitola o přechylování (např. *Evropčan – Evropčanka, Amerikán – Amerikánka, Němec – Němkyně, Polan – Polanka, herec – herkyně* ...), tvoření pojmenování mláďat (*holub – holoubě, bažant – bažantě, orl – orlce* ...), vždy s příslušným překladem do němčiny. Jako vzory mužského rodu jsou uváděny – holub, dub, muž, meč, ženského rodu ryba, země, kost a substantiva středního rodu se skloňují podle slova, pachole a znamení. Za přehledem celého deklinačního systému singuláru i plurálu následuje velké množství krátkých českých vět a dlouhý – několikastránkový – překlad z němčiny do češtiny (nová slovíčka jsou v závorce přeložena). Následuje přehled skloňování adjektiv.

Opět se opakuje cvičení s krátkými českými příklady na překlad, kapitola je zakončena stupňováním. Dále zde nalezneme přehled všech druhů číslovek, jejich deklinaci s příklady, zájmena a krátký přehled předložek (pravděpodobně z praktického hlediska kvůli omezeným možnostem překladů). V úvodu do problematiky sloves jsou zevrubně popsány jejich české zvláštnosti: *Durch die böhmische Zeitwörter kann man nicht nur die Zeit, sondern auch die kürzere oder längere Dauer der Handlung, und die einmalige, mehrmalige und öfters vorkommende Handlung anzeigen. So bezeichnet z.B. das Zeitwort nésti die dauernde Handlung tragen – nositi dagegen die eine längere zeitdauernde Handlung, mit dem Tragen beschäftigt sein. Odnésti bezeichnet eine einzelne Handlung, die zu ende geht, forttragen – odnáseti dagegen eine wiederholende Handlung, nach einander forttragen; odnošovati setzt die wiederholende*

Handlung noch weiter fort – odnositi beendet die wiederholende Handlung; odnášjwati und odnošowáwati zeigt an, daß die Handlung zwar, öfters geschieht, doch nicht fortdauernd ist, auch nicht immer, sondern nur manchmal vorkommt; fortzutragen pflegen.

U každého nového slovesa je uvedena jeho dokonavá a nedokonavá forma, následuje minulý čas, podmiňovací způsob, rozkazovací způsob, přechodníky, trpný rod a další formy. Slovesa jsou řazena k osmi vzorům (weztí, pjtí, mnauti (strouhat, drhnout), honiti, hleděti, sháněti, volati, milovati). Ke každému vzoru je sestaven dlouhý seznam sloves a několikastránkový překlad. Po příslovcích následuje dlouhé pojednání o každé české předložce a citoslovcích s příklady a německými ekvivalenty. Praktický byl určitě seznam českých sloves, která mají odlišnou vazbu, a přehled odlišných frází. Učebnice je zakončena krátkými články a částí divadelní hry, vybranými z Čjtánky a časopisů Kwěty, Včela a Krok.

Pokud přistoupíme ke zhodnocení didaktické úrovně obou učebnic, je nutné mít na zřeteli, že autoři předpokládali u svých posluchačů úplnou znalost plánu významového a alespoň částečnou znalost gramatických struktur německého jazyka. Cílem bylo v poměrně krátké době a při omezeném rozsahu výuky zprostředkovat a představit český jazyk s jeho bohatou flexí a zvládnout velký rozsah lexikálního učiva v oblasti všeobecné i odborně zaměřené.

K tomu zvolené vyučovací metody však nelze pokládat za adekvátní. Zcela se ztrácí kontinuita s koncepcí výuky cizích jazyků našeho vynikajícího didaktika J. A. Komenského, podle kterého má učivo na každém stupni pokrývat schopnost komunikace odpovídající úrovně a další stupně ji mají rozšiřovat jako celek.

Nenalezneme zde cvičení, která známe ze současných učebnic cizích jazyků, chybějí dialogy a rozvíjení komunikativních schopností je závislé na dobré vůli učitele, na jeho zkušenostech a samozřejmě na počtu studentů v jednotlivých třídách. Veškeré procvičování je realizováno pouze formou překladů, které přednášející jistě hojně využíval jako domácí cvičení. Ukázky na konci učebnice by mohly být sice po zvážení zařazeny do učebního plánu již dříve, hrozí pak ale nebezpečí, že je student zahlcen mimo neznámé lexikum i gramatickými tvary důležitými pro porozumění, leč ještě neprobranými.

Oprávněný předpoklad, že bázi pro výběr lexika bude již od začátku částečně odborná slovní zásoba (zde vojenské termíny), se nám také nesplní. Autoři nedostatečně přihlížejí k významové stránce. Již úvodní kapitoly o hláskosloví a pravopise by mohly vhodným výběrem příkladů přiblížit cíl a studenty motivovat. A tak na otázku, zda je učivo modifikováno pro specifické potřeby studentů, musíme odpovědět záporně.

Na obranu autorů lze uvést, že s problémem potřeby brzkého dorozumění na jedné straně a bohatou flexí češtiny na druhé straně se potýkají i všechny současné učebnice (i ostatních slovanských jazyků) a učení se z paměti se příliš nevyvíjelo způsobu veškeré výuky na vojenských akademiích. Přitom ještě nesmíme zapomenout, že tyto učebnice nemusely sloužit pouze jako učebnice češtiny jako cizího jazyka, ale byly určeny i Čechům, kterým sice nechybělo jazykové povědomí, ale neabsolvovali české školy.

Celkově lze říci, že obě učebnice nepřekračují svou strukturou stavbu mluvnice, v čemž se podstatně liší od většiny současných učebnic češtiny pro cizince, které upřednostňují horizontální členění deklinace. Burian praktičtěji doplňuje za každou novou gramatickou partii české příklady a poté teprve následuje německo-český překlad. Jeho učebnice se v počátečních oddílech omezuje na věty s *být* a *mít*, kdežto Nejedlý používá od začátku širokou paletu sloves, což muselo při jejich neznalosti působit studentům potíže. Podstatné rozdíly lze najít ve způsobu výkladu problematiky českých sloves.

Dagmar Píšová

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

Vážení přátelé,

také v letošním roce bychom vás rádi pozvali do Muzea romské kultury v rámci programu Brněnské muzejní noci 18. května 2013. Muzeum pro vás otevřeme zdarma už v 18 hodin. Kromě stálé expozice Příběh Romů se můžete těšit na otevření nové výstavy **identi_TA** a na **koncert dětského pěveckého sboru Čhavorenge**. Dětský ateliér ve druhém patře muzea se na jednu noc promění ve **fotoateliér**, kde se budete moci stát někým jiným. Budou tu pro vás přichystány stojany s oblečením a módními doplňky. Stačí vejít, vybrat si šaty dle aktuální nálady, pohodlně se usadit a nechat se zvětšit profesionálním fotografem.

Srdečně zveme!

Muzeum romské kultury

www.rommuz.cz

BRNĚNSKÁ MUZEJNÍ NOC

18. května 2013 od 18:00 do půlnoci

PROGRAM:

18:00 - 24:00

STÁLÁ EXPOZICE PŘÍBĚH ROMŮ

PROMÍTÁNÍ FILMŮ MARGITA A LENKA (1999) A SOŇA A JEJÍ RODINA (2006)

18:00 - 24:00

IDENTI_TA

Žena jako obrazový námět a žena jako umělkyně. Dvě témata, která jsou mottem nové výstavy **identi_TA**. Kromě dosud nevystavených obrazů ze sbírky muzea se na výstavě představí díla umělkyň Tamary Moyzes, Lenky Klodové, Lady Gažiové, Věry Kotlárové, Blanky Jakubčikové, Tani Magy a Karolíny Kohoutkové.

18:00- 21:00

SÝÝÝÝR!

V našem fotografickém ateliéru se můžete stát někým jiným. Čekají na vás netradiční oděvy a kulisy. Je libo individuální nebo skupinový portrét?

19.00-20.00

ČHAVORENGE

Jedinečný koncert pěveckého sboru Čhavorenge pod vedením Idy Kellarové.

20:00-22:00

DOBROU MUZEJNÍ NOC!

Letošní muzejní noc věnujeme ženám. Přijďte k nám na dvouhodinové nonstop čtení z děl známých romských spisovatelek!

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY - NEZAPOMEŇTE

To bychom potrebovali i v Česku

Štátne hranice sú na webe

BRATISLAVA 6. mája (SITA) - Štátne hranice sú na internete. Na novej webstránke sa dajú

bezplatne prezerať hraničné mapy, popisy štátnych hraníc, údaje o hraničných znakoch, ich fotografie a ďalšie informácie. Ministerstvo vnútra zriadilo nový Informačný systém Štátne hranice, prístupný je na stránke <http://www.vs.sk/iss>.

Agentúru SITA o tom informoval Komunikačný odbor Kancelárie ministra vnútra. Údaje o štátnych hraniciach a kópie hraničných dokumentov v analogovej forme

ministerstvo doteraz poskytovalo len záujemcom z oblasti štátnej správy, respektíve fyzickým osobám napríklad na študijné účely, a to len v sídle odboru správy štátnych hraníc v Bratislave. „V snahe o efektívny výkon správy štátnych hraníc ako aj sprístupnenie údajov o štátnych hraniciach širokej verejnosti ministerstvo vnútra spúšťa od 1. mája prevádzku Informačný systém Štátne hranice. Vo verejnej časti je sprístupnený platný stav hraničných dokumentárnych diel spolu s ďalšími doplňujúcimi informáciami,“ uviedol riaditeľ odboru správy štátnych hraníc sekcie verejnej správy ministerstva vnútra Peter Šlahor.

Teraz možno na jednom mieste nájsť napríklad nové mapy slovensko-ukrajinskej štátnej hranice spolu so starými, hoci dodnes platnými hraničnými mapami z čias Trianonskej zmluvy. Dá sa vyhľadať, prezrieť a vo formáte PDF uložiť hraničnú mapu, popis štátnej hranice alebo zistiť zemepisné súradnice hraničného bodu alebo hraničného znaku. V mnohých prípadoch je k dispozícii aj fotografia konkrétneho hraničného znaku, pričom databáza bude podľa rezortu postupne dopĺňaná o nové a aktuálne fotografie.

Překvapení na cyklostezce

LUDMILA ČAJANOVÁ

Mikroregion Osoblažsko v těchto dnech instaluje informační tabule u historických objektů ve svém regionu. Na cyklistu pohybujícího se po této naučné stezce čeká několik vskutku nečekaných překvapení. Dozvíme se totiž, jak dnešní vylidněné a demolicemi všeho druhu postižené obce se před několika staletími nebo některé dokonce ještě před pár desítkami let skvěly v plné kráse či slávě. Například na informační tabuli v Matějovicích, kde před válkou žilo téměř 400 obyvatel, se dočteme, že místní kostel nechal roku 1878 postavit prelát z Vratislavi (dnešní Wrocław). Dlouhodobé úzké vazby na tuto někdejší metropoli Slezska dokládají i nedávné objevy v kostele v Bohušově. Nejstarší zde nalezená hrobka z 1. poloviny 16. stol. patří Jindřichu Supovi z Fulštejna, vratislavskému světícímu biskupovi. Zajisté by se nenechal pohřbit v nějaké nevýznamné lokalitě.

Orientace na Vratislav byla v tomto období nesporně silnější než např. na Vídeň, nebo tehdy ještě kulturně provinční Prahu. K Vratislavi měl velmi blízko také slavný majitel zámku ve Slezských Rudolticích z 18. stol., hrabě Albert Hodic. Na svém zámku hostil řadu významných osobností. Když ho v roce 1770 navštívil pruský král Friedrich II., netajil se obdivem k zámeckým skvostům, a také k výkonům rudoltických hudebníků. Z podnětu Alberta Hodice byla totiž v Rudolticích založena jakási hudební škola, pro niž vybíral nadané syny a dcery z místních poddaných. Mnozí z nich pak našli skvělé uplatnění ve velkých městech Evropy.

A tak bychom mohli vyjmenovávat jednu vesnici za druhou. Téměř v každé se najde něco pozoruhodného, nebo nějaká slavná osobnost. Nedávno objevené starobylé fresky v kostele

v Hrozové jsou svědectvím staleté kontinuity křesťanství v našich zemích, kultivace zde žijícího obyvatelstva. Nejstarší historické prameny uvádějí, že po mongolském vpádu roku 1241 se o rozvoj Osoblažska nejvíce zasloužil olomoucký biskup Bruno von Schaumburg (na obrázku vlevo). Do zpustošeného a vylidněného kraje pozval kolonisty. A to ze své rodné země, neboť pocházel z německého Dolního Saska. Na základě německých právních zvyklostí byl na Osoblažsku vybudován nový vyspělý ekonomický systém. Kolonizoval celý lesnatý kraj v údolí řeky Osoblahy (německy Ossa) až k úbočím Biskupské kupy (která ostatně nese název podle něho). Založil zde také několik nových vesnic: Petrovice, Janov, Jindřichov Arnultovice, Bartultovice, Pitárné, Liptaň, Třemešnou, Piskořov.

Roku 1267 doprovázel krále Přemysla Otakara II. na výpravu do Pruska. A to je další historická osobnost, která prošla tímto krajem. Podle legendy se král usadil na skále mezi Rusínem a Hrozovou a od té doby se toto místo nazývá Královský stolec.

Ačkoli byl na Moravě cizinec, získal si Bruno na Moravě nesmrtelnou slávu a to pro své vynikající osobní vlastnosti i pro svou apoštolskou a státnickou činnost. Historik Bachmann píše, že Čechy ztratily svého vynikajícího muže, když biskup Bruno dne 18. února 1281 zemřel. Nápis na náhrobním kamenu dosvědčuje, jak vysoko si Bruna jeho současníci cenili: „Ó Moravo, s králem Otakarem jsi ztratila jedno oko a zůstalo ti jenom druhé, nyní jsi přišla o obě a musíš bloudit v temnotách.“ Připomeňme si, že před dvěma roky uplynulo 730 let od smrti tohoto vynikajícího muže....

Další zajímavá lokalita, Dívčí Hrad, zde existoval již před příchodem biskupa Bruna. Od roku 1626 tu téměř 300 let sídlil na zámku řád Maltézských rytířů. Po okupaci v roce 1939 byla jeho

činnost zastavena, po roce 45 obnovena a po nástupu komunismu v roce 1948 byl řád rozehán. Řád se věnoval především zdravotnické a charitativní činnosti. Jeho členové se v dobách válek zaměřovali především na zmírňování utrpení vojáků. Suverénní řád maltézských rytířů v Čechách a v Rakousku vypravil a vybavil během 1. světové války osm vlaků, které dopravily do zázemí přes půl miliónu zraněných. V zázemí byli zranění umisťováni do řadových špitálů a ozdravoven. Pět skupin chirurgů s vynikajícími profesory medicíny pečovalo o zraněné a nemocné. Za pět válečných roků vydal řád maltézských rytířů přes 6 milionů korun na udržování těchto dobročinných akcí.

Také Osoblaha byla kdysi významným kulturním centrem. Kromě židovského hřbitova se z historie nedochovalo prakticky nic. Válkou poškozený historicky významný kostel na bývalém náměstí byl později srovnán se zemí. Dnes je Osoblaha spíš známá svým Domovem důchodců.

Také Osoblaha byla kdysi významným kulturním centrem. Kromě židovského hřbitova se z historie nedochovalo prakticky nic. Válkou poškozený historicky významný kostel na bývalém náměstí byl později srovnán se zemí. Dnes je Osoblaha spíš známá svým Domovem důchodců.

V roce 1937 bylo v Osoblaze započato se stavbou kláštera sester sv. Františka 3. řádu. Tehdy se mu říkalo chudobinec, sirotčinec a starobinec. Výstavba byla ukončena roku 1939 pod vedením vrchní sestry Maxmiliary Steffek, která zde pak úspěšně působila až do roku 1945. Po válce bylo toto zařízení zabráno státem a funguje v rekonstruované podobě dodnes.

Zajímavých informací se turista dozví celou řadu. Naučná cyklostezka tak svědčí o historickém významu osoblažských lokalit a jejich kdysi vysoké kulturní a hospodářské úrovni.

Nádraží v Osoblaze roku 1930. Tehdy se ještě tomuto regionu přezdívalo Slezská Haná.

I tohle je dobré vědět, neřku-li znát

PŘEVRAAT V PRUSKU 20. ČERVENCE 1932 A ROZPUŠTĚNÍ PRUSKA

Prusko a celoněmecký nástup moci nacionálních socialistů. "Krvavá neděle v Altoně" a její dopad

Franz Chocholatý Gröger

Ve Výmaru byla vyhlášena 11. srpna 1919 nová republikánská říšská ústava (Die Verfassung des Deutschen Reichs vom 11. August 1919), v jejímž prvním článku se píše: "Německá říše je republikou. Státní moc vychází z lidu." Nový státní útvar Německá říše (zvaný také Výmarská republika), byl spolkovým státem, složeným z počátku ze všech původních spolkových zemí předchozího císařství, které se staly republikami s německým označením Freistaat (Svobodný stát), případně Volksstaat (Lidový stát) či Freier Volksstaat (Svobodný lidový stát). Později došlo ke zmenšení počtu spolkových zemí. Nová ústava Svobodného státu Prusko (Freistaat Preußen) se stala zákonem až 30. listopadu 1920, do té doby se čekalo na podobu říšské ústavy, aby bylo jasné, že nepůjde o pokus jednotného německého státu.

Do té doby v Prusku platila nouzová ústava – zákon o organizaci státní moci schválený ústavodárným zemským shromážděním 20. března 1919. Jak řekl ministerský předseda pruské prozatímní vlády Paul Hirsch (SPD) 13. 3. 1919: „Úkoly Pruska nejsou splněny. Opíraje se o ducha svobody, pořádku a práce musí Prusko sloužit německému národu a jeho budoucí mírové velikosti. Nová německá říše potřebuje k obnově nejlepší pruské vlastnosti, pracovitost a svědomitost. Staré Prusko zemřelo, ať žije nové Prusko“. (Paul Hirsch nebyl německého, ale židovského původu - pozn. redakce NS). Ministr vnitra v jeho vládě Wolfgang Heine (SPD) prohlásil v Reichstagu: „Říše, vybudovaná na rozkouskovaném, roztrhaném a oslabeném Prusku, by sama byla oslabena, nejen o materiální, nýbrž i morální síly“, a toto znovu zdůraznil předseda vlády Paul Hirsch (SPD) při nástupu své vlády před pruským zemským shromážděním 25. 3. 1919: „Svoboda a pořádek, to jsou základní pilíře, na nichž musí nové Prusko stavět. Za starého Pruska, které je nenávratně pryč, chceme převzít jeho dobré stránky; jednoduchého ducha svědomitosti a střízlivé věčnosti. Naši zemi čeká složitá doba. Nové Prusko se bude muset stejně jako staré zase protlouci.“

Nový Freistaat Preußen zaplatil ve Versailles nejvyšší ztrátu, musel odstoupit všechna území, které po něm Dohoda požadovala. Proti přijetí této smlouvy vydala pruská vláda Paula Hirsche (SPD) 12. 5. 1919 prohlášení, na jehož konci čteme: „Mírová smlouva je nepřijatelná, její podmínky by nemohl přijmout ani národ, ochotný k největším obětem. Prohlašujeme před světem: Raději smrt, než otroctví.“ Od Pruska bylo postoupeno Belgii území Moresetetu a po plebiscitu Eupen- Malmedy (1032 km², 60.000 ob., 81,7 % Němců). Danzig s okolím (1914 km², 331.000 ob., 95,2 % Němců) byl přeměněn v nezávislé Freie Stadt Danzig pod patronací Společnosti národů, Memelland (2657 km² 141.000 ob., 51,1 % Němců) se stal autonomní součástí Litvy, Hultschiner Ländchen (Hlučínsko 316 km² 48.000 ob., 14,6 % Němců) bylo připojeno k ČSR. Větší část provincie Posen (Poznaňsko 26.042 km² 1,946.000 ob., 34,4 % Němců) a Westpreußen (15.865 km² 965.000 ob., 42,7% Němců), část Schlesien (512 km² 26.000 ob., 34,6% Němců) a nepatrná část Südostpreußen (501 km², 25.000 ob., 36% Němců) se staly součástí Polska a po plebiscitu také Ostoberschlesien (3213 km², 893.000 ob., 29,6 % Němců). Později také došlo, po plebiscitu z 10. 2. 1920 k připojení části Nordschleswig (3992 km² 166 000 ob., 24,1% Němců) k Dánsku.

Nový Svobodný stát Prusko (o rozloze 291.700 km² s 38,206.000 ob.) se skládal z provincií Brandenburg, Hannover, Hessen-Nassau, Ostpreußen, Pommern, Grenzmark Posen-Westpreußen, Rheinprovinz (Hohenzollernschen Lande a Wetzlar), Provinz Sachsen, Niederschlesien, Oberschlesien, Schleswig-Holstein, Westfalen a Landespolizeibezirk Berlin. V roce 1922 byl k pruskému státu připojen Pymont a v roce 1928 Waldeck. Svobodný stát Prusko tak představoval v Německu největší mocenský potenciál zahrnující tři pětiny říšského území s více než šedesáti procenty obyvatel.

Po volbách do pruského Zemského sněmu se stal 29. 3. 1920 ministerským předsedou Otto Braun, rodák z Königsbergu a člen východopruské SPD. **Vlády se ujímá generace sociálních demokratů vycházející ze školy Augusta Bebela – Paul Hirsch, Otto Braun** (na snímku z července 1930 vlevo), **Carl Severing navazující na pruskou tradici a projevující se jako spolehlivá záruka pruského sebeprosazení a odporu. Dvojice Otto Braun jako ministerský předseda a Carl Severing jako ministr vnitra stála v čele tří vlád Pruska od 29. 3. 1920 do 20. července 1932.** Zájmem pruské vlády bylo dosáhnout nejen zachování Pruska, ale také celistvého, jednotného Německa. Na druhé straně se centrální vláda Německa snažila omezit ústavní autonomii a zúžení zákonodárných práv nejen Pruska, ale také ostatních zemí. Pruská vláda se snažila zavést stát na cestu demokraticko-republikánskou, říšská vláda směřovala stát opačným směrem. Jak řekl ministr vnitra Carl Severing, pruskou čestnou povinností je zpopularizovat republikánský charakter Německa mezi masami, ale říše Prusko nechala na holičkách. Jižní německé státy se snažily o federalizaci Německa, Říše měla být federalizací států. Prusko naopak mělo na mysli silné centralizované Prusko, které by bylo jádrem německého jednotného státu.

V Zemském sněmu po celé období vládla většinová republikánská koalice v čele s SPD, složená z SPD, z republikánské katolické strany Zentrum, levicových liberálů DDP (Deutsche Demokratische Partei) a později pravicových liberálů DVP (Deutsche Volkspartei) a vláda, na čele s Ottou Braunem zvaným Roter Zar von Preußen (Rudý car z Pruska), složená z SPD, Zentrum a DDP byla stabilní demokratickou vládou. Naopak v Říši se vládlo často měnicími koaličními vládami. A povětšinou se vládlo systémem prezidentských kabinetů bez parlamentu nebo proti němu. Prusko bylo pevnou baštou demokratické republiky a oporou Říše. Republikánské vědomí na počátku třicátých let a po čtrnácti letech existence republiky přežilo jen ve Svobodném státě Prusko. Prusko mohlo být hrdo na svůj úřednický aparát, komunální samosprávu a schopnou policii.

Pruskému duchu byly proti vůli ideje nacionálního socialismu zrozeného v katolickém Bavorsku, Württembersku, v Rakousku a zemích Koruny české. NSDAP byla sice založena 4. 5. 1926 v Mnichově Hitlerem odtržením se od DAP (Deutsche Arbeiterpartei), založené 5. 1. 1919 v Mnichově. V té době již existovaly nacionálně socialistické strany v Rakousko-Uhersku, a to Deutsche Nationalsozialistische Arbeiterpartei, vznikla z Deutsche Arbeiterpartei (Österreich-Ungarn), založené 14. 11. 1903, a 14. - 15. 8. 1904 bylo na říšském sjezdu v Trutnově vydáno programové prohlášení. Deutsche Arbeiterpartei (Österreich-Ungarn) se 5. 5. 1918 mění v Deutsche Nationalsozialistische Arbeiterpartei a pak 16. 11. 1919 došlo k rozdělení na DNSAP na území ČSR a DNSAP na území Rakouska. Představitel DNSAP Rudolf Jung vydává v Opavě v roce 1919 knihu Der nationale Sozialismus. Seine Grundlagen, sein Werdegang und seine Ziele, další vydání v Opavě a v Mnichově v letech 1919 a 1922 -1923, tedy dlouho před Hitlerovou knihou Mein Kampf, což Hitler velmi nerad slyšel a odrazilo se to v jeho vztahu k členům DNSAP, zvláště kdy členové NSDAP uváděli, jako Essel, jakou důležitou roli hrála právě Jungova kniha při jejich rozhodování pro myšlenky nacionálního socialismu a jejich vstupu do NSDAP. Posvátná místa nacionálního socialismu nejsou v Prusku, ale v Bavorsku – München, Nürnberg a v Rakousku Linz. Ve volbách do Landtagu (3. Perioda) 20. 5. 1928 získala NSDAP 346.771 hlasů tj. 1,84 % (v Říši bylo 2,6%) a 6 míst (dle současné ústavy SRN by jim to nestačilo ke vstupu do Landtagu ani parlamentu). V roce 1933 bylo v řídicích strukturách NSDAP mezi 500 nejvyšších nacionálněsocialistických kádrů jen 17 Prusů.

Hlavní stranou pravicové politiky v Prusku byla před rokem 1930 Deutschnationale Volkspartei DNVP, která byla novou silou politiky. Živnou půdou této strany byl východolabský konzervatismus. Tato strana měla pestrou paletu přívrženců: umírněné pragmatické konzervatisty, zastánce obnovy monarchie, ultranacionalisty, konzervativní revolucionáře a zastánce ryze rasistického radikalismu. Stála uprostřed mezi starým pruským konzervatismem a německou „novou pravici“. Třetina jejich voličů z roku 1928 přešla v letech 1930 -1932 k NSDAP.

Volby do říšského sněmu v září 1930 přinesly nacionálním socialistům 18,3 % hlasů a v Říšském sněmu zasedlo nyní 107 nacionálních socialistů. Prusko zatím bylo před touto změnou chráněno, neboť pruský Landtag z roku 1928 dále fungoval po celé čtyřleté období. Po říšských volbách nemohla pruská vláda spolupracovat s říšskou vládou, jako před tím spolupracovala s říšskou vládou Hermanna Müllera (1928-1930), se kterou se dohodla na spolupráci před hrozbou nacionálněsocialistického hnutí. Již 25. 5. 1930 vydala pruská vláda výnos, že je nezákonné, aby prušští státní úředníci byli členy NSDAP a KPD. **Ministr vnitra Carl Severing** (na snímku vlevo) **zahájil práce na přípravě zákona o zákazu NSDAP jakožto protiústavní organizace, kdyby se to podařilo, bylo by zabráněno pronikání NSDAP do státních složek a armády.** Nový říšský kancléř Heinrich Brüning tyto snahy brzdil, sledujíc cíl vystřídat současný systém systémem podobný císařskému, a toho by mohl dosáhnout sloučením úřadu pruského ministerského předsedy s úřadem říšského kancléře. Albert Grzesinski (pruský ministr vnitra 6. 10. 1926 - 28. 2. 1930) přesvědčil v prosinci 1931 Brauna, aby dal zatknout Adolfa Hitlera při vstupu na území Svobodného státu Prusko a pracoval na výnosu o

vykázání Hitlera z Pruska. Brüning to nepřipustil a mimo to president von Hindenburg oznámil, že v případě deportace Hitlera výnos Brauna zmaří vydáním výjimečného dekretu. Braun pak 2. 3. 1932 poslal Brüningovi spis o 200 stranách, v němž rozebírá činnost NSDAP jako strany usilující o podkopání ústavy a svržení republiky a zároveň ho informuje, že v zápětí bude vydán zákaz SA v celém Prusku. **Výsledkem je výjimečný výnos z 13. 4. 1932 zakazující nacionálněsocialistické polovojenské formace v celé říši. Grzesinski pak v projevu v Lipsku z počátku roku 1932 prohlásil, že je „politování hodné“, že se „cizinci Hitlerovi“ dovoluje jednat s říšskou vládou, „místo aby byl zahrán bičem jako pes.“**

V srpnu 1931 se konalo lidové hlasování o rozpuštění pruského Landtagu, pro bylo 9,8 milionů obyvatel Pruska, sice to nebylo dostačující pro rozpuštění, ale výsledek byl znepokojivý. Pruské volby 24. dubna 1932 potvrdily ty nejhorší obavy, když při volbách s nejvyšší účastí (81%) dostala NSDAP 36,3% hlasů, především z řad DNVP (teď měla jen 6,9% DDP a DVP jen 1,5%). Vedle NSDAP získala 12,89 % hlasů KPD. (8) Menšinová vláda Otto Brauna zůstala, NSDAP nemohla sestavit většinu, protože koalice s KPD nepřicházela v úvahu. Bohužel demokratické Prusko ztratilo mandát. Také v říši se mění situace. Brüning podává 30. 5. 1932 demisi a president von Hindenburg jmenuje Franze von Papen 1. 6. 1932 kancléřem. Nejvlivnějšími osobami jeho vlády byli Kurt von Schleicher, ministr obrany, a Wilhelm von Gayl, ministr vnitra. Dne 4. 6. 1932 vydává president výnos o rozpuštění Říšského sněmu a 12. 6. 1932 je pak zrušen zákaz SA a SS. Teď bude na řadě Prusko a 11. července 1932 se na schůzi vlády vyslovil ministr vnitra svobodný pán Wilhelm von Gayl pro to, co nazval konečným řešením pruského problému: „Mají-li se uvedené síly národa zapřáhnout do rekonstrukce země, musejí být mladé, stále širší a vlivnější kruhy hnutí Adolfa Hitlera zbaveny okovů, jež jim nasadil Brüning a Severing, a musejí být podpořeny ve vítězném boji proti mezinárodnímu komunismu. [...] Aby byla uvolněna cesta k [tomuto] úkolu a aby byla zasazena rána socialisticko-křesťanské koalici v Prusku, nutné nadobro zlikvidovat dualismus mezi říší a Pruskem odstraněním pruské vlády.“

Příležitost pro provedení tohoto úkonu se naskytla brzy. Po zrušení zákazu SA a SS se jejich příslušníci vyrojili do ulic, aby zúčtovali s komunisty. Pouliční násilí vyvrcholilo v neděli 17. července 1932, kdy tyto formace uspořádaly průvod dělnickou čtvrtí v přístavním městě Altona ležící uvnitř pruské provincie Schleswig-Holstein. Došlo k potyčkám, při kterých bylo zabito osmnáct osob většinou policejní střelbou a bylo také zraněno přes sto osob. Do historie vstoupila tato událost jako Altonaer Blutsonntag (**Altonská krvavá neděle**). Von Papen toho využil a pod tvrzením, že pruská vláda nesplnila svou povinnost zajistit v zemi pořádek, si zajistil u von Hinderburga vydání nouzového výnosu. Nouzový výnos Verordnung des Reichspräsidenten, betreffend die Wiederherstellung der öffentlichen Sicherheit und Ordnung im Gebiet des Landes Preußen byl vydán 20. července. Ministerský předseda byl zbaven úřadu a jeho místo převzal jako říšský komisař pro Prusko Franz von Papen (20. 7. 1932 - 3. 12. 1932) a ministři byli vystřídání „říšskými komisaři“. V Berlíně byl vyhlášen výjimečný stav. Vedení SPD propadlo pasivitě, nevyužilo ani své obranné složky Eiserne Front, vytvořené v prosinci 1931 z SPD a z Reichsbanner Schwarz-Rot-Gold, Allgem. Deutscher Gewerkschaftsbund (ADGB), Allgemeiner freier Angestelltenbund (Afa-Bund) a Arbeiter Turn- und Sportbund (ATSB). Tento postoj byl důsledkem demoralizace SPD a jejich koaličních partnerů po jejich nezdařené snaze sestavit v Landtagu většinu po volbách. Koalice se obrátila na německý ústavní soud, slibujíc si, že tento převrat bude prohlášen za neústavní.

Právní zastupování von Papena měli na starosti Carl Schmitt, Erwin Jacobi a Carl Bilfinger, SPD zastupoval Hermann Heller, zástupcem vlády byl státní tajemník na ministerstvu Arnold Brecht. Franz Bracht byl říšský komisař pro Prusko. Po jednáních konaných 10. 14. a 17. 10. 1932 vydává Ústavní soud dne 25. října své rozhodnutí. Bylo odmítnuto obvinění, že pruské státní orgány plnily nedbale své povinnosti při zajištění veřejné bezpečnosti a pořádku. Nevynesl však odsouzení převratu. O tomto rozsudku koloval vtip "Brecht má pravdu, Bracht moc". „Onoho 20. července

1932“, řekl Otto Braun, dospělo „poslání nového Pruska o zajištění a prohloubení demokracie v Německu“ ke konci a Prusko přestalo de facto existovat.

Dne 30. 1. 1933 vyšel výnos presidenta o říšském komisaři pro Prusko. Prusko je nyní jen „Land“ zbavená jakékoliv autonomie. Zákon o reorganizaci říše (Gesetz über den Neuaufbau des Reichs) z 30. 1. 1934 a zákon o říšských místodržitelích ze 7. 4. 1933 odstranil jednotlivým zemím jejich autonomii a jejich výsostná práva přešla tím na Říši, která se tím stala jednotným státem. To znamenalo konec Pruska de iure, i když existovaly zbytky úřednického aparátu jako ministerstvo financí či archivní správa. V Prusku pak při volbách do Landtagu 5. 3. 1933 získala NSDAP 43,22 % hlasů a 211 křesel, SPD 16,61 % a 80 křesel, Zentrum 14,12 % a 68 křesel a KPD 13,15 % a 63 křesel. Byly to poslední volby.

Mnozí z Prusů se účastnili také na zločinech v letech 1939-1945, to však neznamená, že Prusové byli předurčení k horlivé službě režimu. Se stejnou horlivostí sloužili režimu Bavoři, Sasové a Württemberčané, policejní oddíl, který měl na svědomí masové postřelení židovských mužů, žen a děti se skládal z rodáků anglofilního a liberálního Hamburгу. Nadprůměrný podíl v nejvyšších složkách nacistické mašinerie připadl na Rakušany, jsoucí jiného kulturního a náboženského založení než Prusové.

Prusové figurovali v hojné míře mezi účastníky německého nacionálně konzervativního odboje. Spiklenci z 20. července 1944 pocházeli ze dvou třetin z pruského prostředí. Mezi nimi byl Fritz Dietlof von Schulenburg, Peter Graf Yorck von Wartenburg, Erwin von Witzleben. Žádná jiná vojenská jednotka se tak hluboce podílela na odboji jako postupimský Infanterie Regiment 9, byl to pluk generálmajora Henninga von Tresckow, z téhož pluku byl svobodný pan Axel von dem Bussche, dále svobodný pán Ludwig von Hamerstein-Equord, kap. Hans Fritzsche, por. Georg Sigismund von Oppen., por. Ewald von Kleist-Schmenzin. Mezi popravenými byl Helmuth James von Moltke, Heinrich von Dohna-Schlobitten, Heinrich graf Lehndorff-Steindorf, Ulrich Wilhelm graf von Schwerin Schwanefeld pruských rodů. Posledním byl 9. 4. 1945 Ewald von Kleist-Schmenzin, mluvčí Hlavního spolku pruských konzervativců. Historické podvědomí odboje pruské elity je spjato s mystickou vzpomínkou na osvobozovací válku 1813 s neustálým působením postavy Yorcka.

Když Carl Goerdeler sestavil v létě 1940 memorandum vyzývající armádu, aby se postavila proti Hitlerovi, citoval na závěr část dopisu barona von Steina z 12. 10. 1808 Friedrichu Wilhelmovi III., vyzývající ho k boji proti Napoleonovi: „Nelze-li očekávat nic lepšího než neštěstí a utrpení, i tehdy je lepší učinit rozhodnutí, které je čestné a vznešené, a v případě, že celá věc dopadne špatně, nabídně útěchu a zmírní bolest“.

Mezi Pruskem nacionálněsocialistické propagandy a Pruskem občanského odboje existoval příkrý rozpor. Pro odboj bylo Prusko pravou vlastí, ohnisko vlastenectví, která nemá v třetí Říši obdoby. Pro Goebbelse bylo Prusko cílem zneužití jeho dějin, aby zdůraznil nadřazenost věrnosti, poslušnosti a vůle, a to včetně osvobozovací války 1803 jako nástroje boje nacionálně socialistického Německa proti nepřátelům.

Po 20. červenci 1944 byly téměř vyhlazeny celé pruské šlechtické rody, avšak jejich oběti přišly pozdě.

Odpor proti nacionálnímu socialismu, který nezačal 20. července 1932, nedokázal o dvanáct let později odvrátit osud. Nikde nebyl rozchod s dějinami doveden do takové krajnosti jako ve Východním Prusku, jehož severovýchodní část připadla jako válečná kořist Sovětskému svazu. Město Königsberg, v jehož ulicích a na universitě chodili největší světoví filosofové, nese dnes jméno jednoho z nejvěrnějších pochopů Stalina Kaliningrad. Většina historických budov centra je stržena a odklizená, aby byly vyhlazeny památky na jeho dějiny.

Vážené dámy a pánové, přátelé,

zveme vás na naši v pořadí již 4. tematickou středu a současně vám tím oznamujeme, že z organizačních důvodů bylo změněno původně avizované téma „Vojenské tradice Lichtenštejnů“.
Věříme, že toto opatření přijmete s porozuměním i s povděkem.

Přednáška s besedou se koná ve středu 15. května 2013 v 18.00 hodin v Klubu zastupitelů, Mečová 5, Brno

Téma:

Obnovené zřízení zemské a historický vývoj státní správy

Přednáší: Dr. Luděk Šubert

Obnovené zřízení zemské 10. 5. 1627 v Čechách a 10. 5. 1628 na Moravě (cca 25 minut)

- vnější a vnitřní příčiny vydání daného dokumentu císařem a králem Ferdinandem II. Habsburským odděleně pro Čechy a Moravu.
- obsah a důsledky působnosti OZZ na Moravě a v Čechách.

Historický vývoj státní správy v zemích Koruny české od 13. do 21. století (cca 25 minut)

- příčiny a důsledky změn v organizaci státní správy do roku 1918. Výhody zemského uspořádání.
- doznívání zemského uspořádání po roce 1918 a jeho důsledky pro Moravu.

Přestávka (cca 10–15 minut)

Diskuse (cca 50 minut)

Závěr (pět minut)

Pořadatelé ze Sdružení monarchistů se těší na vaši návštěvu a zájem.

Na 19. červen 2013 připravujeme téma „Kam se podělo Rakušanství na Moravě a v Čechách?“, které cíleně navazuje na téma květnové, z hlediska vývoje národnostního pojetí.

ZAJÍMAVÉ PŘÍLEŽITOSTI PRO PODNIKATELE

Ve dnech 13. - 14. června 2013 se v Ostravě uskuteční již XIX. Setkání podnikatelů České a Polské republiky. V rámci XIX. Setkání podnikatelů se uskuteční také Česko-polsko-slovensko-německá kooperační burza.

Hlavní organizátor akce: Česko – polská obchodní komorou ve spolupráci s Generálním konzulátem Polské republiky v Ostravě, Oddělením propagace obchodu a investic Velvyslanectví Polské republiky v ČR, Klubem polského kapitálu v ČR a Opolským centrem hospodářského rozvoje.

Záštitu nad XIX. Setkáním podnikatelů v Ostravě přijali Ministerstvo průmyslů a obchodu ČR a Vicepremiér a ministr hospodářství Polské republiky Janusz Piechociński, Velvyslanectví ČR ve Varšavě a Generální konzulát Polské republiky v Ostravě.

1. Hospodářská konference "Šance a možnosti hospodářského rozvoje ve Střední Evropě"

Termín konání: 13. 6. 2013 od 9:30 do 14:30 hod.

Místo konání: Magistrát města Ostravy

Cílem konference je projednání spolupráce firem a nových směrů pro rozvoj.

2. XIX. Setkání podnikatelů - Slavnostní raut v zahradách Generálního Konzulátu Polské republiky v Ostravě

Termín konání: 13. 6. 2013 od 15:00 do 18:00 hod.

Místo konání: zahrady Generálního Konzulátu Polské republiky v Ostravě

3. Kooperační burza u příležitosti XIX. Setkání podnikatelů

Termín konání: 14. 6. 2013 od 9:00 do 14:00 hodin

Místo konání: Hotel Mercure, Ostrava

Kooperační burzy se zúčastní podnikatelé z České republiky, Polska, Slovenska a Německa

Konečný termín zápisu do katalogu je 3. 6. 2013!!!!

Další informace a přihlášku naleznete na webu [ZDE](#)

S pozdravem

Bc. Natálie Šitavancová
projektový manažer

Krajská hospodářská komora Moravskoslezského kraje

JAK JSME PŘIŠLI O ČESKÉ AEROLINIE

Obecně se v kritických debatách o stavu této země vyjadřují lidé v tom smyslu, že nám v této zemi již nic nepatří. Není to tak. A když přijde na konkrétní stav věcí, musíme konstatovat, že za každým krachem či „elegantní“ koncem nějakého podniku či podnikání stojí lidé, kteří se snažili za každou cenu obohatit, nebo šlo o naprosté diletanty, jimž dala jejich strana příležitost, případně o kombinaci obojího. O tom jak zlikvidoval bývalý šéf vojenských ozdravoven tradiční českou leteckou společností, napsal nedávno Augustin Kašpar v časopise [Konzervativní listy](#). Při čtení jeho textu vstávají člověku vlasy hrůzou na hlavě, protože se předpokládá, že současnou vládu vystřídá vláda sociální demokracie. Jestli bude ovšem pokračovat ve své předchozí „kádrové politice“, zlikviduje zřejmě ještě poslední zbytky toho pozitivního, co v této zemi zbylo. Což evokují již dopředu jména některých „budoucích ministrů“.

Shodou okolností vznikl právě před 90 lety státní podnik Československé Státní Aerolinie - ČSA. Do čela vzniknuvší společnosti byl postaven major Hupner, který se stal prvním ředitelem ČSA. Ten tomu na rozdíl o jistého sociálně demokratického podplukovníka rozuměl daleko lépe. Až do roku 1938 patřily naše letecké společnosti mezi nejlepší evropské i světové letecké dopravce. ČSA nalétaly od roku 1924 do konce roku 1938 celkem 8 742 766 km a přepravily 139 735 cestujících. ČLS nalétala od roku 1928 do konce roku 1938 celkem 5 550 985 kilometrů a přepravila 75 337 cestujících, což představuje průměrný denní výkon při čtyřiceti startech až 7 000 kilometrů. Společnosti ČSA a ČLS ve spolupráci se sedmnácti zahraničními partnery zajišťovaly spojení Prahy s více než 100 jinými městy. Článek Augustina Kašpara v Konzervativních listech je příznačně nadepsán

ČSA: Let do nebezpečí

Civilní letecká doprava odjakživa patří mezi velice obtížné a rizikové oblasti podnikání. Silná citlivost na bezpečnostní, politickou i ekonomickou situaci v jednotlivých regionech světa, velká závislost na světových cenách ropy, ale třeba i vlivy kurzových pohybů měn či dopady různých přírodních katastrof na celém světě, to všechno jsou faktory, se kterými je v oblasti civilní letecké dopravy nutno počítat, i když je prakticky není možno ovlivnit. Při velice křehké rovnováze mezi výnosy a náklady (zisk v úspěšných letech se u zdravé letecké společnosti pohybuje v řádu jednotek procent z obrátu) může kterýkoliv z výše uvedených faktorů zavinit propad dosud úspěšné aerolinky do červených čísel. Vedení každé letecké společnosti proto musí velice pečlivě a odpovědně zvažovat veškerá možná rizika, velice uvážlivě rozhodovat o nových investicích, poctivě plánovat výnosy i náklady budoucích období. V dobách úspěšných musí zodpovědný management vytvářet rezervy pro léta hubená, která v letecké dopravě vždy v určitých cyklech přicházejí. To všechno klade na řízení letecké společnosti nemalé nároky a vyžaduje od managementu vysoce odpovědný a konservativní přístup a dlouholeté zkušenosti. Úspěšně zvládnout řízení letecké společnosti ve středně a dlouhodobém horizontu může pouze vzdělaný a zkušený management. Veškerá zásadní rozhodnutí se totiž v letecké společnosti projevují se značným časovým odstupem, a je proto velice obtížné a mnohdy nemožné jejich případné negativní důsledky korigovat. Nezkušený či neodpovědný management může proto z počátku podlehnout opojení z dobrých výsledků, které jsou však důsledkem rozhodnutí, jež byla učiněna jejich předchůdci. V době, kdy se začnou projevovat důsledky chybných rozhodnutí, bývá už většinou pozdě a společnost se tak může ocitnout ve vývrtce, kterou již nelze vybrat.

České aerolinie (ČSA) se evidentně do takové vývrtky už dávno dostaly. Je nesporné, že hlavní příčinou situace bylo nezodpovědné a nekonservativní chování hlavního akcionáře, tedy státu, resp. jeho politických reprezentací. V následujících řádcích se pokusím stručně zmapovat dění v ČSA v posledních dvaceti letech. Je to smutný příběh o tom, jak pár nebetyčně pyšných lidí, kterým

je naprosto neznámý význam slova pokora, dokáže během pár let zničit dílo tisíců lidí několika generací.

90. léta České aerolinie byly v roce 1992 transformovány v akciovou společnost, ve které získaly menšinový podíl francouzské aerolinie Air France a Evropská banka pro obnovu a rozvoj. Přesto, že obě instituce vlastnily ve společnosti pouze menšinový podíl (38,2 %), díky tehdejším stanovám mohly blokovat jakákoliv důležitá rozhodnutí. Řízení společnosti bylo v té době prakticky paralyzováno a ČSA se v krátké době propadly do hlubokých ztrát, což vedlo počátkem roku 1994 v konečném důsledku k vypovězení investiční smlouvy z české strany a k odchodu francouzských akcionářů.

Po odchodu Air France a EBRD se stát zastupovaný ministrem Stráským choval jako rozumný a odpovědný akcionář. Do čela ČSA byl jmenován nový, ale zkušený a kvalifikovaný management, který dostal volné ruce k záchraně společnosti. Do statutárních orgánů byli nominováni respektovaní odborníci, mezi členy těchto orgánů nebyl žádný politik. Členové statutárních orgánů navíc pracovali bez nároku na odměnu. V letech 1992 – 1999 nebyla vyplacena členům dozorčí rady ani jediná koruna na odměnách či náhradách. Možná právě to bylo hlavní příčinou, proč se politici do dozorčí rady ČSA v té době nehrnuli. Tato strategie se ukázala jako úspěšná. Vzhledem k tomu, že v období spolupráce s Air France naštěstí nedošlo k žádným zásadním rozhodnutím, která by nenávratně zatížila budoucnost společnosti, novému managementu se ve velmi krátké době podařilo ČSA stabilizovat a dostat do černých čísel.

Opoziční smlouva a la ČSA Úspěšné období, kdy se stát choval jako zodpovědný akcionář a během kterého se podařilo uhradit většinu ztrát z předchozích období, bylo narušeno v r. 1999 bezprecedentním zásahem tehdejšího ministra dopravy Antonína Peltráma (ČSSD). Ten, veden osobními pohnutkami, se rozhodl odvolat z čela společnosti úspěšného presidenta Jakubšeho. V důsledku reakce zaměstnanců ČSA, kteří se za svého presidenta tvrdě postavili, Peltrám nakonec od svého záměru ustoupil a presidentovi "pouze" silně omezil pravomoci. Nedostatek pravomocí však Jakubšeho nakonec donutil k "dobrovolnému" odchodu. Ačkoliv novým presidentem byl jmenován zkušený odborník Miroslav Kůla, který dokázal navázat na období presidenta Jakubšeho, Peltrámův krok byl jasným projevem obyčejné zvrůle, signálem, že politici mohou měnit management státem vlastněných společností bez zjevných důvodů, prostě jen proto, že k tomu mají příslušné pravomoci. Éra presidenta Kůly byla ukončena podobným způsobem, jako éra presidenta Jakubšeho. Vše proběhlo jen podstatně brutálnější způsobem: Odborník Kůla byl bez jakékoliv relevantní příčiny odvolán a na jeho místo byl jmenován politik Jaroslav Tvrdík (ČSSD). Nedobrovolným odchodem Miroslava Kůly skončila éra, kdy Českým aeroliniím šéfovali manažeři s odbornými předpoklady a potřebnými zkušenostmi pro řízení letecké společnosti. Od té doby se ve vedení společnosti střídají politicky nominované managementy bez příslušného odborného vzdělání a jakékoliv praxe v oboru letecké dopravy.

Nový president se po svém nástupu zachoval jako typický voják: Okamžitě začal s tvrdou likvidací středisek možného odporu. Během prvních dnů odvolal z vedení společnosti všechny odborníky, kteří jej převyšovali svými znalostmi a zkušenostmi, pravděpodobně hlavně proto, že se jimi cítil být ohrožen. Na jejich místa dosadil bez jediného výběrového řízení své kamarády, převážně z řad bývalých příslušníků armády. V té době se přestalo ve firmě o problémech diskutovat a začalo se rozkazovat. Kdo nebyl ochoten plnit nesmyslné rozkazy, musel společnost opustit. Poslové špatných zpráv byli bez milosti odstraňováni. Zkušení odborníci na nižších postech, které nebylo možno bez příčiny odstranit, byli dehonestováni tehdy oficiálně šířeným rčením, že kdo je u firmy déle než pět let, je dinosaur. Ve firmě zavládla atmosféra strachu. To vše vedlo k masivnímu exodu kvalifikovaných, zkušených a loyálních zaměstnanců z firmy. Tento fenomén postihl zejména ekonomické a obchodní složky.

Jaroslav Tvrdík, bez ohledu na výše uvedená rizika a faktory a bez ohledu na varování odborníků, se rozhodl nasměrovat ČSA na dráhu prudkého extenzivního rozvoje. Tvrdíkův management založil svou strategii na představě donekonečna prodloužené růstové přímky, kterou si "namaloval" do všech svých rozvojových programů, i když v té době již byly patrné signály, že období růstu pomalu končí a v brzké době se překloupí do cyklu poklesu. V důsledku toho došlo k rozhodnutí o prudkém rozvoji letadlového parku a s tím souvisejících investic a činností.

Veškeré rezervy, které činily na konci období Miroslava Kůly víc, než 2 miliardy Kč, byly v krátké době rozpuštěny. Částečně byly použity i k uplacení zaměstnanců, kterým byly na základě velkorysých kolektivních smluv garantovány vysoce nadstandardní benefity, především ve mzdové oblasti. Značná část z rezervních prostředků ale plynula do různých poradenských firem, které za firemní peníze využíval management, aby tak nahradil svou odbornou nezpůsobilost. Na poradenství tehdy byly vynaloženy stovky milionů Kč. Najímány byly i poradenské firmy, které vznikly jen pár dnů předtím, než podepsaly kontrakt s ČSA. O tom, zda finanční prostředky, které protekly směrem k těmto poradenským firmám, směřovaly dále (např. k politickým stranám), můžeme jen spekulovat. Faktem je, že Tvrdíků byl nominantem ČSSD, v dozorčí radě ale seděl i zástupce ODS (Pavel Bém). Stejně tak je možno spekulovat o příčinách Tvrdíkovy megalomanského přístupu k rozvoji ČSA. Jednalo se pouze o velikášství, diletantství a nezkušenost, nebo v tom hrály roli provize za nově pořízená letadla? To se již asi nikdy nedozvíme. Faktem ale je, že bez ohledu na příčiny odstartovala Tvrdíková nesmyslně megalomanská politika v kombinaci s utrácením veškerých rezerv naší nejstarší a největší leteckou společností na let směrem do pekel.

Výprodej V době, kdy už i hlavnímu akcionáři (státu) došlo, že ČSA se neodvratně řítí do bankrotu, byla Tvrdíková pozice v čele této společnosti neudržitelná. Na Tvrdíkovu místo byl, opět bez výběrového řízení, dosazen Radomír Lašák. Ani on nebyl vzdělán v oboru a s leteckou společností přišel do styku pouze jako cestující. Za Lašákovy éry se sice poněkud uvolnila atmosféra uvnitř firmy, ale to bylo asi jediné, co se změnilo k lepšímu. Lašákův management se nezmohl na nic jiného, než na sanování záporného rozdílu mezi náklady a výnosy z prostředků získaných rozprodejem firemního majetku. Byl prodán vyhlášený Catering ČSA, včetně budov, veškeré techniky a personálu, ale i Cargo terminál. Byla rovněž odprodána letadla, která byla v majetku ČSA, a vzápětí byla pořízena na zpětný leasing. Odprodány byly dokonce i tzv. sloty na linku do Londýna, což v praxi znamená, že tuto, pro ČSA do té doby jednu z nejdůležitějších linek, nemohou již ČSA provozovat. Tím se sice dařilo získávat hotovost na zajištění provozu, ale výrazně to zvýšilo náklady společnosti – za nákup služeb, které si dosud ČSA zajišťovaly samy, i za leasing letadel, která byla před odprodejem ve vlastnictví společnosti. Současně tím ČSA ztratily výnosy z dosud velice lukrativních činností, které byly odprodány. To vše vedlo ke stále většímu rozevírání nůžek mezi náklady a výnosy.

Lašákův management vůbec neřešil rozpor mezi narůstající kapacitou letadlového parku a klesající poptávkou po letecké přepravě na trhu. Zvýšení výnosů si Lašákův management sliboval od nákupu software na optimalizaci tržeb. Toto rozhodnutí by samo o sobě mohlo být krokem správným směrem, kdyby ale nebylo doprovázeno rozprášením zbytku zkušených obchodníků, kteří zázrakem přežili éru Jaroslava Tvrdíka. Nově přijímaní pracovníci neměli patřičné znalosti a zkušenosti, takže nebyli schopni systém na optimalizaci tržeb efektivně využívat. Proto nejen, že nedošlo ke zvýšení výnosů, ale naopak došlo k jejich dalšímu poklesu. Systém za téměř 100 milionů Kč nakonec de facto přestal být po krátké době využíván, aniž by se vrátila jediná koruna z jeho pořizovacích nákladů. Kromě výnosů z odprodeje majetku získal Lašákův management prostředky na provoz i pomocí půjčky ve výši 2,5 miliardy Kč od státní společnosti v likvidaci Osinek, kterou však ČSA nikdy nebyly schopny splácet (a ani se s takovou eventualitou zřejmě nikdy nepočítalo). Úvěr byl následně tzv. kapitalizován, což v praxi znamená, že nebyl a nebude nikdy splacen. Není bez zajímavosti, že v době, kdy ČSA šéfoval Radomír Lašák, byla členkou dozorčí rady známá "odbornice" na civilní leteckou dopravu Ivana Řápková (ODS). Možná proto, aby v ČSA vyřešila romskou otázku. Velmi krátkou dobu v dozorčí radě působil i Miroslav Ševčík. Poté, co ostře kritizoval vedení ČSA, byl však z dozorčí rady odvolán.

Za Lašákova vedení docházelo k dalšímu odchodu kvalifikovaných pracovníků, neboť i jeho management upřednostňoval nově přijímané, nezkušené pracovníky před kvalifikovaným personálem s praxí. V situaci, kdy se majetek povážlivě tenčil, a ČSA nejevily známky jakéhokoliv zlepšení, ukázalo se, že ani tentokrát neměl akcionář šťastnou ruku při výběru presidenta. Proto došlo k rozhodnutí o další výměně na tomto postu.

Privatizace Nový management pod vedením ředitele Letiště Praha Miroslava Dvořáka brzy pochopil, že situace je vážnější, než se na první pohled zdálo. Bylo jasné, že firma už není schopna

zachránit se vlastními silami. Bylo bezpodmínečně nutné, aby urychleně proběhla privatizace. Situace ale už byla natolik vážná, že bylo nutno aerolinkám poskytnout berličky, které jim pomohou udržet se na nohou do jejího uskutečnění. Těmi berličkami se stal tzv. Český aeroholding, který byl za tímto účelem založen. K tomu bylo potřeba z ČSA vyčlenit řadu dceřiných společností, které byly následně nově vzniklému holdingu odprodány. Tím ČSA získaly prostředky, pomocí kterých dostaly šanci přežít do privatizace. Prodána byla celá technická údržba letadel (Czech Airlines Technics a.s.), odbavování cestujících a zavazadel (Czech Airlines Handling a.s.), chartery (Holidays Czech Airlines a.s.) a personalistika (CSA Services, s.r.o.). ČSA do holdingu převedlo i IT, řízení lidských zdrojů, centrální nákup a prodej, právní služby, finanční služby a účetnictví. Předtím však ještě ČSA stačily Letišti Praha odprodat za 1,5 miliardy svou administrativní budovu a hangár. Jen pro zajímavost: Ročně zaplatí ČSA Letišti Praha za pronájem své původní administrativní budovy přes 40 milionů. V loňském roce odprodaly ČSA i svou velkou chloubu – výcvikové středisko, včetně leteckých simulátorů - Státnímu podniku Řízení letového provozu. ČSA prodaly soukromému majiteli i síť prodejen Duty Free, včetně prodeje na palubách letadel.

Je chvályhodné, že se současnému managementu podařilo najít pro ČSA kupce a budiž mu za to dík. Půl beznohé, bezruké, na smrtelné posteli ležící nevěsty určitě nebylo jednoduché udat. Skvělé je jistě i to, že tato privatizace řeší současně i budoucnost Letiště Václava Havla. Chvályhodné ale bohužel není, že v době, kdy se managementy ČSA i ČAH (Českého aeroholdingu) soustředily na přípravu privatizace, ČSA dále chátraly. I tento management totiž okázale ignoroval zbytky zkušených a loyálních odborníků, kteří ve firmě ještě zůstali, a naopak vsadil na kádry z nejrůznějších, většinou neúspěšných leteckých společností (např. zkrachovalého Malévu nebo rovněž zkrachovalého Spanairu). Řada z těchto kádrů po krátké době ČSA opustila, když se ukázalo, že nejsou schopni svou agendu zvládat. ČSA proto ani v tomto období nebyly schopny jasně definovat svou obchodní politiku. Chaoticky zaváděly nové linky, rušily staré linky, rušily dokonce i nově zřízené linky. Přitom otevření každé nové linky stojí desítky milionů. Cestující se pochopitelně nedokáží v tomto chaosu orientovat, když orientaci ztrácí i samotní zaměstnanci. Minimálně desítky milionů byly investovány do projektů, o kterých bylo dopředu jasné, že nedávají smysl. Jen v souvislosti s veřejně avizovaným zahájením provozu do Hanoje bylo do technických úprav letadel investováno téměř 100 milionů Kč, navzdory oficiálním analýzám, které od počátku jasně prokazovaly, že provoz do Hanoje s letadly, které má ČSA k dispozici, nemůže být rentabilní. Finanční škody bude nový investor jistě schopen sanovat relativně jednoduše. Daleko složitější to ale bude s nápravou obrovských škod, které byly za posledních deset let napáchány v oblasti lidských zdrojů. Firmu dobrovolně či nedobrovolně opustily stovky špičkových odborníků a managerů – ekonomů, obchodníků, pilotů, stevardů, techniků či letově-provozních pracovníků. Je známo, že vychovat takového kvalitního odborníka trvá řadu let a zejména v případě pilotů jde o velice nákladnou záležitost. Kritická situace je umocněna permanentní reorganizací, která ve firmě probíhá už deset let. Zaměstnanci jsou apatičtí a demotivovaní roky uplatňovaným direktivním způsobem řízení, který jim neumožňuje ani elementárně se zapojit do diskuse o dění ve společnosti. Kritické, ale i pouze polemické názory jsou považovány za projev neloyality v duchu hesla "Kdo nejde s námi...". Hospodářské výsledky tají vedení firmy nejen před veřejností, ale i před svými zaměstnanci. Zaměstnanci jsou pasivní i v důsledku slavné cimrmanovské tzv. frustrační kompozice, kdy se při každé výměně managementu pravidelně střídají prvky očekávání s prvky zklamání. Přitom před invazí politicky nominovaných struktur byl největší devizou Českých aerolinií právě vysoce kvalitní, zkušený, loyální a motivovaný personál.

Nezbývá, než Českým aeroliniím popřát, aby nový investor dokázal úspěšně navázat na jejich slavnou devadesátiletou tradici. Aby do čela firmy prosadil špičkové managery s potřebnými znalostmi a zkušenostmi, kteří dokáží vytvořit a stabilizovat kvalifikovaný a motivovaný kolektiv zaměstnanců. Aby dokázal Českým aeroliniím vrátit jejich kdysi dobré jméno a jasnou perspektivu. Pokud se mu to podaří, budeme moci alespoň konstatovat, že několikamiliardová investice z kapes daňových poplatníků na záchranu jedné z nejstarších leteckých společností světa nebyla zcela nesmyslná.

Obec Kunín – Muzeum Novojičínska, p. o. – Správa zámku Kunín – Svobodní sedláci a Viator
Vás srdečně zvou na další pokračování rekonstrukcí dávných bitev

BITVA O MORAVSKOU BRÁNU

Zámecký park v Kuníně
sobota 11. května 2013

„Já z Boží vůle polský král Kazimír III. prohlašuji území Slezsko za nedílnou součást polského království“, tato zpráva se šířila po zemi velice rychle, mnozí nesouhlasně pokyvovali hlavou, jiní se bouřili. Český král Jan Lucemburský a právoplatný vládce Slezska ví, že tento spor může rozhodnout pouze válka. Situace na hranicích je napjatá. Ne jinak tomu je také na Moravské bráně sousedící právě se Slezskem. Na tvrzí střežící toto území je **hejtmanem Thomas Krieger** a je mu jasné, že je jen otázkou času, kdy se nepokoje ve Slezsku přesunou také na Moravu. On je však připraven tomuto zabránit. Ani na chvíli nezaváhá a obrací se ke svým věrným volá: ... „mí věrní, čeká nás boj. My však dostojíme svým povinnostem se ctí a buďto zabráníme nepříteli projít skrz Moravskou bránu anebo, při tom padneme.
K tomu nám dopomáhej Bůh“!

Program:

13:00 Dobový tábor a dobový jarmark

16:00 Bitva o Moravskou bránu

Vstupné do areálu zámeckého parku: Dospělí 40 Kč, děti 20 Kč,
Rodinné vstupné 100 Kč.

Bohatý doprovodný program, občerstvení zajištěno.
Těšíme se na Vás.

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

Než majitele digitálního kompaktu, z něhož pochází tento snímek, zahubila 32 metrů vysoká vlna tsunami, stačil ještě stisknout spoušť. Záchranáři fotoaparát našli, zkusili zázrak, a on nastal. Ten kratičký, ale pozoruhodný a zároveň tragický příběh se odehrál na ostrově Sumatra.

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (811)

Nestává se každý den, abych dostal poštou dlouhý dopis, psaný rukou. Navíc psaný na prázdných stranách jakéhosi propagačního letáku, z čehož bylo lze usoudit, že pisatel hodlá šetřit i papírem.

Obálka dopisu mi evokovala vzpomínky na dobu, kdy jsme si povinně dopisovali s pionýry ze Sovětského svazu. Také na ní bylo předtištěno „podatel“ a „polučatel“. Jenže na dolním okraji známky bylo napsáno BULGARIA a dopis napsala i odeslala 8 dubna 2013 jedna moje známá, která již delší dobu žije s manželem v Bulharsku. A psala mimo jiné:

... dost často se tady dopisy ztrácejí, ale dejme tomu, že tento se neztratí. Od konce února jsou tu totiž města plná protestujících. Trvá to až do dnešního dne. Mají v rukou transparenty a na nich hesla jako například ČEZ PRYČ (bulharskou podobu hesla jsem nerozluštil). Ten je terčem největších protestů, prý jim ztrojnásobili platby za el. Vláda slíbila, že sníží ceny za el., ale bylo to jen pozlátko, takže se lidé začali upalovat. První - ten se jmenoval Plamen (křestní jméno). Uhořel, z mnohých zbyl jen popel, někteří se léčí. Bylo jich 5. V tyto dny začaly zdejší církve, to je pravoslavná, katolická a muslimové velké prosebné modlitby „ za život“. V médiích různí psychiatři vysvětlují „cenu života“. Mně se to líbí, ale je to hodně zástupné, když penze jsou tak

150 leva, což je asi 1800 Kč, pro mladé lidi není práce. K našim dveřím (zatím co píší tento dopis) došly dvě žebrající děti. V. denně kupuje 3 šišky chleba, jeden pro nás, druhý pro psy, třetí pro žebračky. Jsou tu balkánské zvyky, tak např. kult smrti-panichida, kdy si sotva kdo vzpomene, za koho vlastně je, ale obžerství patří k „lepší společnosti“. Jí se hodinu, dvě, pak odcházím (znechucena) a všichni mě pomlouvají, „že hraji něco lepšího“, ale důvod mojí odtazitosti je, že si těch lidí moc nevážím, což je velká škoda. To pohrdání vzniká, když náhodou jdeme s manželem kolem řeky Tundži a do lesů. Všude jsou hory odpadů - celý kilometr - samý bordel. Cigáni obrovskými sítěmi přehradí řeku a vše co se hýbe - to se zpeněží - vydry, želvy, kachny, vše „přísně chráněné“. Musím si stoupat do pozice SOKOL a vydýchávat, aby se mi uklidnilo srdce. Balkánská stezka vesele obchoduje s kokainem, heroinem, cigaretama... Koncem února odstoupila vláda Bojka Borisova, premiéra, který je pevně zintegrován na Balkáně, ale každý jeho člověk se snaží Bulharsko vylepšit směrem k Evropě. Teď je tu vláda „v demisi“, je nahrazena úřednickou vládou. Jsou to samí džentlmeni a dámy. 12. května budou volby, které asi zas vyhraje GER, tedy občané za evropské Bulharsko. Všechny aktivity vlády podkopávají překabáčení bolševici, zvaní „socialističeskaja partija“ v čele se soudruhem Staniševem, který je předseda evropské Socialistické internacionály. Škodí, kde se dá, je to o něco elegantnější Paroubek.

Tak 500 m od našich oken je řeka Tundža, nad kterou neustále pendlují hejna kormoránů, čápů, volavek a velké množství ptáků. Po půlnoci nasloucháme vyty šakalů, tak 50 km od nás žije 600 medvědů, vlci, jeleni....

Další text je spíše osobní.

Bez komentáře, stačí, že?

**Dnes má svátek DEN VÍTĚZSTVÍ. Zítř, ve čtvrtek CTIBOR. V pátek
BLAŽENA, v sobotu SVATAVA, v neděli PANKRÁC, v pondělí SERVÁC,
v úterý BONIFÁC a ve středu ŽOFIE/SOFIE.
Nezapomeňte jim blahopřát.**

